

Website van OKBN * ARLIS/NL

p/a Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie,
Postbus 90418, 2509 LK - DEN HAAG - Nederland

GESCHIEDENIS VAN KUNSTBIBLIOTHEKEN IN NEDERLAND BIBLIOGRAFIE

Deze bibliografie is een eerste poging alle titels van publicaties die verschenen zijn over kunst(historische) bibliotheken en documentatie-instellingen in Nederland te verzamelen. Publicaties kunnen variëren van monografieën tot stukjes in interne bulletins en publicaties in elektronische vorm. De bibliografie zal voortdurend worden aangevuld. De redactie roept iedereen op suggesties te doen en hiaten te melden, bij: koot@rkd.nl

Algemeen

Dalen, H. van, 'Een onderzoek naar het dokumentatie- en bibliotheekwezen op het gebied van kunst en cultuur in Nederland', *Dokboek* 1 (1971-1972) nr. 2, pp. 1-43.

Kruit, C.C. van der, *Museumbibliotheken, heden en toekomst. Een bibliografie*, [Uithoorn] 1980 (Bibliografische bijdragen Discom, 15). Eerdere editie in eigen beheer: Rotterdam 1979.

Bibliografie over museumbibliotheken, met een aparte literatuurlijst over musea en computers.

Ruiters, E., *Museumbibliotheken, heden en toekomst. Een overzicht van de huidige situatie van de Nederlandse museumbibliotheken aan de hand van een enquête en een blik in de toekomst*, afstudeerscriptie BDI, Bibliotheek- en Documentatieacademie, Sittard 1980.

Exemplaar in bibliotheek Boekmanstichting (signatuur: M87-282).

Noo, Madeleine M. de, *Formele en inhoudelijke ontsluiting van kunsthistorische literatuur. Een bibliografie*, Uithoorn 1983 (Bibliografische bijdragen Discom, 38).

Faassen, T., *De functies van museumbibliotheken*, afstudeerscriptie P.A. Tiele Academie, Den Haag 1986. Exemplaar in bibliotheek Boekmanstichting (signatuur: E87-281).

Hamersveld, Ineke van, 'Information services in the fields of art and architecture', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 8-11.

Smeenk, Chris, 'Art libraries of educational and research institutes', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 5-7.

Vossen-Delbrück, Else van der, 'Libraries of art museums', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 12-13.

Wander, B., 'De museumbibliotheek in Nederland', *Museumleven. Jaarboek van de Vlaamse Museumvereniging* 16 (1989-1990), pp. 40-48.

Nijhoff, Michiel, 'Museumbibliotheken in de problemen. Biedt het Deltaplan uitkomst?', *Museumvisie* 14 (1990) nr. 4, pp. 130-133.

Problemen spitsen zich toe op ruimtegebrek, zowel voor boekenopslag als studiedoelinden, personeelsgebrek en de beperkte toegankelijkheid.

Nijhoff, Michiel, 'Kunsthistorische museumbibliotheken. Unieke onderzoekscollecties steeds zwaarder belast', *Open* 24 (1992) nr. 9, pp. 290-294.

Weusten, W., *Beeldenrijkdom. Een overzicht van de belangrijkste collecties kunsthistorisch beeldmateriaal in Nederland*, Nijmegen 1992.

Nijhoff, M., 'Het belang van de museumbibliotheken voor kunsthistorisch onderzoek', *Kunsthistorici* 4 (1993) nr. 1, pp. 1-5.

Jansen, Dirk Jacob en Annemiek Ouwerkerk, *Collections of art-historical documentation in The Netherlands. A brief guide*, Leiden 1996.

Schets van het veld en korte geschiedenis van het OKBN*ARLIS/NL. Voor actuele gegevens over de afzonderlijke bibliotheken zie de website van het OKBN <http://www.okbn.nl/gids/>

Beumer, Mieke, 'Book & Image. Art libraries and visual resources in The Netherlands', *Art Libraries Journal* 23 (1998) nr. 2, pp. 22-23.

Ekkart, R.E.O., 'Grondleggers van het kunsthistorisch apparaat', in: Peter Hecht, Annemieke Hoogenboom en Chris Stolwijk (red.), *Kunstgeschiedenis in Nederland. Negen opstellen*, Amsterdam 1998, pp. 9-24.

Nijhoff, Michiel, 'Museum libraries. From hidden treasures to treasured information centers', *Art Libraries Journal* 24 (1999) nr. 1, pp. 28-32. Tekst lezing 64ste IFLA Conferentie, Amsterdam 16-21 augustus 1998. Ook gepubliceerd in *Inspel* 33 (1999) nr. 1, pp. 29-34. Online editie: www.ifa.org/IV/ifa64/108-145e.htm [17-10-2007]

Scheltjens, Saskia en Beatrice De Clippeleir, 'De kunstbibliotheek. Begrip, typologie en samenwerking', *Bibliotheek- en Archiefgids* 75 (1999) nr. 4, pp. 158-171.

Wishaupt, Maggy, 'Art Nouveau and "Nieuwe Kunst". Books and book collections in the Netherlands', *Art Libraries Journal* 25 (2000) nr. 1, pp. 25-30.

Aangepaste versie, met meer aandacht voor andere bibliotheekcollecties, van: Wishaupt, Maggy, 'De collectie "B". Van oude boeken en nieuwe kunst', in: B. Dongelmans, F. van Oostrom en M. de Niet, *Dierbaar magazijn. De bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde*, Amsterdam 1995, pp. 126-140.

Nijhoff, Michiel, 'The Netherlands. National report 2001/2002', *Newsletter ARLIS Section of Art Libraries* (2002) nr. 51, pp. 11-12.

Reijnders, Tineke, Antje von Graevenitz, Carel Blotkamp en Dario Gamboni, *Museumdeuren dicht en bibliotheken op drift*, ongepubliceerd manifest, Z.p. 2002.

Kunsthistorici, critici en hoogleraren kunstgeschiedenis hebben op 16 april 2002 een manifest aangeboden aan de wethouder voor cultuur van Amsterdam, Hannah Belliott. Zij pleitten hiermee tegen de tijdelijke, gelijktijdige sluiting van de bibliotheken van het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum in Amsterdam. Het manifest is ondertekend door T. Reijnders, voorzitter van de Nederlandse afdeling van de Association internationale des critiques d'art (AICA), hoogleraar kunsthistorie Antje von Graevenitz, en de professoren Carel Blotkamp en Dario Gamboni. Exemplaren van het manifest, dat niet officieel is gepubliceerd, bevinden zich in de bibliotheken van het Stedelijk Museum en van de Boekmanstichting (signatuur E02-156).

Boer, Tanja de en Charlotte van Rappard, 'Boeken als behang', *Nieuwsbrief Stichting het Nederlandse Interieur* (2003) nr. 4 (februari), pp. 2-3.

Verslag studiemiddag 'Bibliotheekinterieurs', Teylers Museum, Haarlem 8 november 2002.

Scheltjens, Saskia, 'A museum is only as good as its library', *Bibliotheek- en Archiefgids* 79 (2003) nr. 2, pp. 36-37. Als pdf-bestand op de OKBN-website: <http://www.okbn.nl/activiteiten/archief/Verslag20031213.pdf> [17-10-2007]

Verslag OKBN-symposium 'Museumbibliotheken', Stedelijk Museum, Amsterdam, 13 december 2002.

Scheltjens, Saskia, 'Van museumbibliotheek naar kenniscentrum? Verslag voorjaarsdag SIMIN, Amsterdam, 27 mei 2003', *Bibliotheek- en Archiefgids* 79 (2003), nr. 3, p. 41.

Versteeg, Martien, 'Vernieuwbouw kunstbibliotheken', *UBA Informatie* 11 (2003) nr. 4 (december), pp. 25-26.

Verslag OKBV/OKBN-symposium 'Kunstbibliotheken: ontwerp en inrichting - eisen en oplossingen', ModeMuseum, Antwerpen, 22 oktober 2003.

Barents, Els en Saskia Asser (red.), *Hier groeien boeken uit de grond. Nederlandse bibliotheken en bibliothecarissen gefotografeerd door Candida Höfer en Bert Nienhuis*, Amsterdam 2004.

Uitgave bij de gelijknamige tentoonstelling in Huis Marseille, Amsterdam, 2004. Met praktische informatie over de bibliotheken. Gefotografeerd zijn o.a.: Rijksmuseum Amsterdam, TU Delft, Koninklijke Academie van Beeldende Kunsten Den Haag, Koninklijke Bibliotheek Den Haag, Museum Meermanno-Westreenianum Den Haag, Van Abbemuseum Eindhoven, Teylers Museum Haarlem, Museum Boijmans Van Beuningen Rotterdam en het NAI Rotterdam.

Dullaart, Goos, 'Boekenwijsheid deel 2', *RKD Bulletin* (2004) nr. 1/2, pp. 31-37.

Na WO II werden diverse initiatieven genomen tot landelijke collectievorming en -coördinatie op het gebied van

kunstgeschiedenis.

Boer, Tanja de, 'Het boek op de plank', in: Hanna Pennock e.a. (red.), *Erfgoedverhalen voor Charlotte van Rappard-Boon*, Den Haag 2007, pp. 112-117.

De zorg voor boeken in erfgoedinstellingen.

Koot, Roman, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007.

Recensie: Peter Rogiest in *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 42-43.

Koot, Roman, 'Kunstabibliotheken in Nederland', *RKD Bulletin* (2008) nr. 1, pp. 53-55. N.a.v. verschijnen bundel *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007.

Homma, Heleen en Martien Versteeg, 'Viewpoint: new strategies for Dutch art libraries', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 4-7.

Elk, Jantien van, 'Small specialist art libraries in Dutch museums: two for ceramics, one textiles and one sculpture', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 8-13.

Aandacht voor de bibliotheken van SM's (Den Bosch), Keramiekmuseum Princessehof (Leeuwarden), Sculptuur Instituut (Scheveningen) en Audax Textielmuseum (Tilburg).

Boxtel, Erik van, 'Larger museum libraries in the Netherlands', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 14-18.

Dirker, Mariëtte, 'The library as a breeding place for inspiration: art academy libraries in the Netherlands', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 19-23.

Versteeg, Martien, 'Two decades of change in Dutch university art libraries', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 24-28.

Homma, Heleen, 'Research is the basis of knowledge: four art knowledge centres in the Netherlands', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 29-35.

Aandacht voor het RKD (Den Haag), ICN (Amsterdam/Rijswijk), NAI (Rotterdam) en RCE (Amersfoort).

Weijzenfeld, Cora en Mark Wolffe, 'Changing times and art librarians', *Art Libraries Journal* 34 (2009) nr. 4, pp. 36-41.

Verslag van een discussie tussen Marringje Rikken (kunsthistorica), Anita Vriend (Van Gogh Museum), Kurt de Belder (Universiteit Leiden) en Edwin Mijsbergen (Zeeuwse Bibliotheek).

Nederlandse versie: 'Hoe fysiek is de kunstbibliotheek? Rol van kunstbibliothecarissen in een veranderende bibliotheekwereld', *Informatie Professional* (2009) nr. 9, pp. 12-17.

OKBN*ARLIS/NL

Koot, Geert-Jan, 'Tien jaar OKBN. Het Overleg Kunsthistorische Bibliotheken in Nederland', *Open* 24 (1992) nr. 9, pp. 286-289. Engelse versie: '10 years of ARLIS in The Netherlands', *Art Libraries Journal* 17 (1992), pp. 27-30. Verkorte Engelse versie in *Newsletter ARLIS Section of Art Libraries* (1992) nr. 1, p. 8.

Koot, Geert-Jan, 'Het Overleg Kunsthistorische Bibliotheken in Nederland. Grensverleggend of aan de zijlijn?' Bijdrage symposium 'Grensverkenningen, Overleg Vlaamse en Nederlandse Kunstbibliotheken', Den Haag 24 oktober 1994.

Wishaupt, Maggy, 'Art libraries', in: Eveline Berghuis en Adri Staats (red.), *Libraries in the Netherlands. State of the art*, Den Haag [1998], p. 15.

Nijhoff, Michiel, 'La société des bibliothèques d'art aux Pays-Bas', *BIBLIOTHÈQUES. Revue de l'Association des Bibliothécaires Français* (2003) nr. 7 (februari), p. 36.

Koot, Roman en Michiel Nijhoff, "'Er rust (g)een zegen op het OKB-werk". 25 jaar Overleg Kunsthistorische Bibliotheken Nederland', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 10-21.

Koot, Roman, Michiel Nijhoff en Martien Versteeg, '10th and 25th anniversary of OKBN*ARLIS/NL', *IFLA Art Libraries Section Newsletter* (2008) nr. 62, pp. 8-10.

Afzonderlijke bibliotheken

Amersfoort - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

(tot 2009: Zeist - Rijk dienst voor de Monumentenzorg)

Bergsma, Ad, 'Wandelend met de bovenmeester langs de versteende geschiedenis', in: Ad Bergsma, *Vakbibliotheken in Nederland en België*, Haarlem 1993, pp. 53-56.

Don, Peter, 'Van kerkgebouw tot koepelconstructie. Monumentenzorg in beeld', *NFG Nieuwsbrief* (1997) nr. 17, pp. 17-19.

Don, Peter, Heleen Homma, Gerard van Wezel en Mariet Willinge, 'Wie wat bewaart, heeft wat. De collecties van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg', in: Peter Don e.a. (red.), *In dienst van het erfgoed 1947-1997*, Zwolle/Zeist 1997 (Jaarboek Monumentenzorg, 1997), pp. 308-331. Zie voor de bibliotheek vooral de bijdrage van Heleen Homma, pp. 313-318, 329-330.

Don, Peter, 'De archieven en collecties van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (I)', *RKD Bulletin* (2000) nr. 1, pp. 30-45. Zie voor de geschiedenis van de bibliotheek vooral pp. 37-45. Tekst in het Nederlands en Engels.

Don, Peter, 'De archieven en collecties van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (II)', *RKD Bulletin* (2001) nr. 1, pp. 20-35. Over het archief, de fotocollectie en de verschillende tekeningencollecties. Tekst in het Nederlands en Engels.

Don, Peter, 'De fotocollectie van de Rijksdienst voor de Monumentenzorg', in: Peter Don (samenst.), *De bouwkunst vereeuwigd. Fotografie voor monumentenzorg*, Zwolle/Zeist 2000 (Jaarboek Monumentenzorg, 2000), pp. 27-49. Tekst in het Nederlands en Engels.

Don, Peter, 'Verf op de foto', *Jaarverslag Rijksdienst voor de Monumentenzorg* (2004), pp. 17-19. Foto's inventarisatieproject voor interieurschilderingen worden gedigitaliseerd bewaard en beschikbaar gesteld.

Koerts, Agnes, 'Documentatiecentrum straalt in het volle daglicht. Een bibliotheek om in te grasduinen', *Smaak* 9 (2009) special nr. 8 (juni), pp. 42-45.

Amsterdam - Boekmanstichting

Leefsma, Saskia, 'Onbekend maar bemind. De bibliotheek van de Boekmanstichting', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 130-141.

Amsterdam – Museum Willet-Holthuysen/Amsterdams Historisch Museum

Koot, Geert-Jan en Fransje Kuyvenhoven, 'The "Willet-Holthuysen" collection of books', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 32-38.

Klaversma, Nel en Martien Versteeg, 'De Bibliotheca Willetiana in beweging. De lotgevallen van de bibliotheek van Museum Willet-Holthuysen tussen 1895 en 2004', *Amstelodamum. Maandblad voor de kennis van Amsterdam* 93 (2006) nr. 3 (mei-juni), pp. 11-26 en nr. 4 (juli-augustus), pp. 16-29.

Amsterdam - Rijksakademie van beeldende kunsten

Alberdingk Thijm, J.A. (samenst.), *Katalogus der bibliotheek van de Rijks-academie van beeldende kunsten*, Amsterdam 1888.

Derkinderen, A.J., *Over de geschiedenis der Academie van Beeldende Kunsten te Amsterdam en hare beteekenis voor onzen tijd. Stads-Teeken Academie 1817; Koninklijke Academie 1817-1870; Rijks Academie 1870-heden*, Amsterdam 1908. Oorspronkelijk verschenen in *De XXe eeuw*, 1 mei 1908.

Hall, H. van (samenst.), J. Six (voorbericht), *Katalogus der bibliotheek van de Rijks-Academie van Beeldende Kunsten*, Amsterdam 1910.

Dikker, Paul, *De Rijksacademie van Beeldende Kunsten. Ontwikkelingen in de periode 1955-1984*, doctoraalscriptie, Amsterdam 1985.

Reynaerts, Jenny, 'Het karakter onzer Hollandsche school'. *De Koninklijke Akademie van Beeldende Kunsten te*

Amsterdam 1817-1870, proefschrift Universiteit van Amsterdam 2000. Handelseditie: Leiden 2001.

Dirker, Mariëtta, "'Const-Boecken" ten behoeve van een "Oeffen-Schole". De bibliotheek van de Rijksakademie van beeldende kunsten', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 22-33.

Amsterdam – Rijksmuseum

Redactie, 'Bij het afscheid van Mejuffrouw Bottenheim', *Bulletin van het Rijksmuseum* 9 (1961), pp. 154-155. Juffrouw Bottenheim was bibliothecaresse van 1934 tot 1961.

Boon, K.G., 'Marjorie Harriet Bottenheim 1896-1983', *Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden* (1985-1986), Leiden 1987, pp. 77-80. Online editie:
<http://www.maatschappijdenederlandseletterkunde.nl/mnl/levens/85-86/bottenheim.htm> [17-10-2007]

Weerde, F. van, *De relatie tussen de bibliotheek van het Rijksmuseum en de twee museumscholen*, scriptie werkgroep Bouwkunst, Vrije Universiteit Amsterdam 1987. Exemplaar in bibliotheek RM.

Hellmann, N., 'De vorige eeuw is berucht', *NRC Handelsblad, Cultureel Supplement* 14 april 1989. Over het gebouw, de collectie en de restauratie van het bezit van de bibliotheek van het Rijksmuseum. Exemplaar in bibliotheek Boekmanstichting (signatuur E90-470).

Heijbroek, J.F., 'Een literaire wandeling door het Rijksmuseum', *Bulletin van het Rijksmuseum* 38 (1990), pp. 368-379.

Helmus, Wilbert, *De bibliotheek van het Rijksmuseum. Aanbevelingen ter optimalisering van de toegankelijkheid*, afstudeerscriptie BDI, Algemene Hogeschool Amsterdam 1993.

Anoniem, 'Knihovna Rijksmusea v Amsterdam', *Bulletin Umelecko Historická Spolecnost v ceskych zemích* (1994) nr. 4, pp. 3-4.

Beek, Fabienne van, *Without preservation, there is no access and without access, a library loses its raison d'être. Een studie naar de conservering in de National Art Library van het Victoria and Albert Museum in Londen, en de bibliotheek van het Rijksmuseum in Amsterdam*, afstudeerscriptie IDM, Rijkshogeschool IJsselland, Deventer 1997. Exemplaar in bibliotheek RM

Korthals Altes, Everhard, 'Johan Philip van der Kellen (1831-1906), de eerste directeur van het Rijksprentenkabinet', *Bulletin van het Rijksmuseum* 46 (1998), pp. 206-263. Zie voor de bibliotheek vooral pp. 238-239, 260.

Luijten, Ger, 'Het Rijksmuseum als kunsthistorisch instituut', in: Peter Hecht, Annemieke Hoogenboom en Chris Stolwijk (red.), *Kunstgeschiedenis in Nederland. Negen opstellen*, Amsterdam 1998, pp. 45-61.

Verbei, Wim, 'Bibliotheek Rijksmuseum staat open voor bredere taak. Van educatief naar informatief', *Informatie Professional* 4 (2000) nr. 5 (mei), pp. 24-29.

Spaans, Erik, "'Steeds meer mensen weten de bibliotheek te vinden". Interview met Geert-Jan Koot', *Jaarverslag Rijksmuseum Amsterdam* (2002), pp. 67-71.

Koch, Rob, *Verslag van de stage bij de Afdeling Boekrestauratie van de bibliotheek van het Rijksmuseum*, stageverslag 2003. Exemplaar in bibliotheek RM.

Jungschleger, Ineke, 'De bibliotheek van het Rijksmuseum. Een rijke collectie in een imposante ruimte', *Rijksmuseum Kunstkrant* 30 (2004) nr. 4 (juli-augustus), pp. 8-11.

Koot, Geert-Jan, 'Een "receptenboek" en een bundel over de gebroeders De Witt. Twee zeldzame 17de-eeuwse aanwinsten voor de bibliotheek', *Jaarverslag Rijksmuseum Amsterdam* (2005), pp. 57-59.

Koot, Geert-Jan, 'De passie van Frits Keers (1936-2000). Geschiedenis en belang van zijn collectie bestandscatalogi (Collectie Keers)', *Bulletin van het Rijksmuseum* 54 (2006) nr. 4, pp. 450-459. De Collectie Keers is in 2000 gelegateerd aan de bibliotheek van het Rijksmuseum.

Koot, Geert-Jan, "'t Zijn al boeken waer men ziet". De geschiedenis van de bibliotheek van het Rijksmuseum', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*,

Leiden 2007, pp. 34-51.

Amsterdam – Rijksmuseum, Koninklijk Oudheidkundig Genootschap

Heijbroek, J.F., 'De bibliotheek', in: J.F. Heijbroek en R. Meijer (red.), *Voor Nederland bewaard. De verzamelingen van het Koninklijk Oudheidkundig Genootschap in het Rijksmuseum*, Baarn 1995 (Leids Kunsthistorisch Jaarboek, 10), pp. 141-152.

Amsterdam - Stedelijk Museum

Anoniem, *Negen jaar Stedelijk Museum Amsterdam 1945-'54*, tentoonstellingscatalogus Amsterdam (Stedelijk Museum) 1954.

Kloet, L., 'De bibliotheek van het Stedelijk Museum', *Museumjournaal* 2 (1956-1957) nr. 7/8 (februari 1957), p. 149.

Roodenburg-Schadd, Caroline en Jan van Adrichem, *Expressie en ordening. Het verzamelbeleid van Willem Sandberg voor het Stedelijk Museum 1945-1962*, Amsterdam 2004.

Nijhoff, Michiel, 'Bibliotheek 50 jaar. De periode Kloet', *Stedelijk Museum Bulletin* (2007), nr. 3, pp. 49-52.

Nijhoff, Michiel, *50 jaar bibliotheek Stedelijk Museum Amsterdam*, Amsterdam 2007.

Nijhoff, Michiel, 'Stedelijk Museum Amsterdam', in: Joan M. Benedetti (red.), *Art museum libraries and librarianship*, Lanham [etc.] 2007, pp. 243-244.

Nijhoff, Michiel, "'Ik heb altijd geprobeerd, en daar ben ik aardig in geslaagd, om nooit iets over kunst te lezen". Vijftig jaar en langer Bibliotheek Stedelijk Museum Amsterdam', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 112-129.

Nijhoff, Michiel, 'The early history of the Stedelijk Museum library. The Kloet years', *Art Libraries Journal* 33 (2008) nr. 4, pp. 14-16.

Amsterdam – Universiteit van Amsterdam, Bibliotheek Geesteswetenschappen

Koot, Geert-Jan en Fransje Kuyvenhoven, 'The "Willet-Holthuysen" collection of books', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 32-38.

Nieuwstraten, Rineke, 'De bibliotheek van het Kunsthistorisch Instituut 1962-1990', in: Hester Elzerman (red.), *'Weg uit de heilstaat...'; 1962-1990. Acht en twintig jaar Kunsthistorisch Instituut Johannes Vermeerstraat*, Amsterdam 1990, pp. 31-38.

Versteeg, Martien en Betty van Wonderen, 'Verandering als uitdaging. Elektronische tijdschriften en de taken van de vakreferent bij de Universiteitsbibliotheek Amsterdam', *Bibliotheek- en Archiefgids* 78 (2002) nr. 4, pp. 6-14.

Verschaffel, Bart, 'Bibliotheek Amsterdam', elektronische publicatie, <http://www.robbrechtendaem.com> [12-10-2007].

Versteeg, Martien, 'Een hele kunst. Bibliotheek Kunstgeschiedenis 75 jaar', *UBA informatie* 12 (2004) nr. 2, pp. 12-13.

Beekveldt, Patrick, 'De verhuizing van de Diatheek', *UBA Informatie* 13 (2005) nr. 2, pp. 17-18.

Klaversma, Nel en Martien Versteeg, 'De Bibliotheca Willetiana in beweging. De lotgevallen van de bibliotheek van Museum Willet-Holthuysen tussen 1895 en 2004', *Amstelodamum. Maandblad voor de kennis van Amsterdam* 93 (2006) nr. 3 (mei-juni), pp. 11-26 en nr. 4 (juli-augustus), pp. 16-29.

Versteeg, Martien, 'Van privé naar professioneel. De Bibliotheek Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Amsterdam', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 70-83.

Amsterdam - Universiteitsbibliotheek

Lommen, Mathieu (samenst. en red.), *Bijzondere collecties naar een nieuwe bibliotheek*, Zwolle 2007.

Amsterdam – Van Gogh Museum

Völlmar, M., *Het pr-beleid in het Rijksmuseum Vincent van Gogh. Adviezen voor de promotie van de bibliotheek*, afstudeerscriptie Algemene Hogeschool, Amsterdam 1991.

Aanbevelingen voor het pr-beleid van de bibliotheek van het Rijksmuseum Vincent van Gogh. Verslag van het literatuuronderzoek over PR in museumbibliotheken, en van een enquête, gehouden onder de huidige bibliotheekgebruikers van het Van Goghmuseum. Interviews met de bibliothecarissen van het Stedelijk Museum Amsterdam, Museum Boymans-van Beuningen en het Haags Gemeentemuseum over hun pr-beleid. Profielschets van de potentiële gebruikers. Exemplaar in bibliotheek Boekmanstichting (signatuur: 92-208).

Bronkhorst, Gerald van, *De oprichting van het Rijksmuseum Vincent van Gogh. Geschiedenis en achtergronden*, doctoraalscriptie Rijksuniversiteit Utrecht 1993.

Bronkhorst, Gerald van, 'Vincent Willem van Gogh and the Van Gogh Museum's pre-history', *Van Gogh Museum Journal* (1995), pp. 25-33.

Vriend, Anita, 'The Van Gogh Museum library', *Van Gogh Museum Journal* (1995), pp. 34-47.

Beschrijving van de collectie(s) van de museumbibliotheek, waaronder de overgenomen bibliotheek van Arti et Amicitiae.

Vriend, Anita, 'Museumplein 4. Van woonhuis tot museumbibliotheek', *Van Gogh Bulletin* 12 (1997) nr. 1, pp. 12-13.

Vriend, Anita, 'Jan de Bie Leuveling Tjeenk (1885-1940). "Troostwijk", Museumplein 4, Amsterdam (1925)', in: Coert Peter Krabbe e.a. (eindred.), *Het huis van de architect*, Amsterdam 1999 (De Sluitsteen, 15), pp. 74-75, 114.

Korte geschiedenis en beschrijving van de villa, waarin sinds 1999 de bibliotheek van het Van Gogh Museum is gevestigd.

Vriend, Anita, 'De villa van Jan de Bie Leuveling Tjeenk. Amerikaanse invloeden aan het museumplein', *Jong Holland* 15 (1999) nr. 2, pp. 79-85.

Geschiedenis en beschrijving van de villa, waarin sinds 1999 de bibliotheek van het Van Gogh Museum is gevestigd.

Roodenburg-Schadd, Caroline, 'Omwillen van Van Gogh. Sandberg als promotor van een Kunsthistorisch Studiecentrum', in: Saskia de Bodt, Jenny Reynaerts en Jan de Vries (red.), *Studiecollectie. Interpretaties van kunst uit de negentiende en twintigste eeuw. Dertien opstellen voor Evert van Uiter*, Amsterdam 2001, pp. 101-114.

Vriend, Anita, 'De bibliotheek van het Van Gogh Museum', *RKD Bulletin* (2001) nr. 2, pp. 1-11. Tekst in het Nederlands en Engels.

Vriend, Anita, 'Bibliotheek Van Gogh Museum. Ontstaan, betekenis en ambities', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 142-155.

Delft – Technische Universiteit

Smeenk, Chris, 'The Peters Collection and the Leliman Library of the University of Technology, Delft', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 39-40.

Cleef, Connie van, 'Book bunker', *The Architectural Review* 205 (1999) nr. 3 (maart), pp. 45-49.

Den Haag – Koninklijke Bibliotheek

Korteweg, A.S., 'De verluchte handschriften van de Koninklijke Bibliotheek', in: *Schatten van de Koninklijke Bibliotheek. Acht eeuwen verluchte handschriften*, tentoonstellingscatalogus Den Haag (Rijksmuseum Meermann-Westreenianum/Museum van het Boek) 1980-1981, pp. IX-XIV.

Delft, Marieke van e.a. (red.), *Verzamelaars en verzamelingen. Koninklijke Bibliotheek 1798-1998*, Den Haag/Zwolle 1998. Hierin o.a. korte artikelen over de bibliotheek van Jan Toorop en het archief van Willem Witsen.

Den Haag – Museum Meermann-Westreenianum/Museum van het Boek

Ekkart, Rudolf, 'The Dutch Museum of the Book', *Art Libraries Journal* 12 (1987) nr. 1, pp. 25-28.

Boer, Tanja de, 'The Museum of the Book in The Hague', *Art Libraries Journal* 25 (2000) nr. 1, pp. 19-24.

Den Haag – Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie

Zie voor (de geschiedenis van) het RKD: *RKD Bulletin*, Den Haag 1993-....

Over de bibliotheek in het bijzonder:

Lorentz, Stanislaw, 'Organizacja i dzialalnosc "Rijksbureau voor Kunsthistorische en Ikonografische Documentatie" w Hadze', *Biuletyn historii sztuki i kultury* 5 (1937) nr. 2.

Gerson, H., 'Kunsthistorische documentatie', *Bibliotheekleven* 41 (1956), pp. 145-147.

Joosten, J.M., 'De afdeling moderne Nederlandse en Belgische kunst van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie te 's-Gravenhage', *Museumjournaal* 8 (1962-1963) nr. 4 (oktober 1962), pp. 89-94.

Dullaart, Goos, 'Veilingcatalogi in de bibliotheek van het RKD', *RKD Bulletin* (1996) nr. 2, pp. 1-6. Tekst in het Nederlands en Engels.

Dullaart, Goos, 'Schatten van de bibliotheek', *RKD Bulletin* (2003) nr. 1, pp. 40-46. Tekst in het Nederlands en Engels.

Dullaart, Goos, 'Boekenwijsheid', *RKD Bulletin* (2003) nr. 2, pp. 23-24. Tekst in het Nederlands en Engels. In 1974 verloor de bibliotheek honderden boeken en tijdschriftjaargangen door waterschade.

Voogd, Marianne de, 'RKDLibrary', *RKD Bulletin* (2004) nr. 1/2, pp. 21-24. Tekst in het Nederlands en Engels.

Ekkart, Rudi en Goos Dullaart, 'De bibliotheek van het RKD', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 84-97.

Koot, Roman, "'Handexemplaar H.d.G. Nooit wegdoen!' Veilingcatalogi in het RKD 1', *Origine* (2009) nr. 1, pp. 50-55.

Koot, Roman, "'A cheating scoundrel and swindler". Veilingcatalogi in het RKD 2', *Origine* (2009) nr. 2, pp. 67-71.

Den Haag/Scheveningen - Sculptuur Instituut

Teeuwisse, Jan, 'Aanwinsten bibliotheek 2003: bibliotheken van beeldhouwers: Carasso en Wezelaar', *Sculptuur Studies* (2005), pp. 85-89.

Eindhoven - Van Abbemuseum

Blog *Bibliotheek Van Abbemuseum. Bibliotheektentoonstellingen*, Eindhoven 2006-...., <http://vanabbibliotheek.blogspot.com/> [17-10-2007]

Franssen, Diana, 'Van boekenplank naar kennisproductie'. De geschiedenis van de bibliotheek van het Van Abbemuseum 1936-2007', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 98-111.

Florence - Istituto Universitario Olandese di Storia dell'Arte

Mieli, Anna en Margaret D'Ambrosio, 'IRIS: consortium of art history and humanities libraries in Florence', *Art Libraries Journal* 30 (2005) nr. 4, pp. 26-31.

Haarlem – Teylers Museum

Bergsma, Ad, 'Een museum van een bibliotheek', in: Ad Bergsma, *Vakbibliotheken in Nederland en België*, Haarlem 1993, pp. 132-135.

Over de natuurwetenschappelijke bibliotheek van Teylers Museum.

Plomp, Michiel, 'Honger naar de horizon. Reisboeken in de Bibliotheek van Teylers Museum', *Kunstschrift* 52 (2008) nr. 5 (oktober/november), pp. 26-31.

Leeuwarden – Museum Prinsessehof, Ottema-Kingma Bibliotheek

Ottema, N., *De Prinsessehofbibliotheek*, Leeuwarden 1971. Tekst uit ca. 1945, ook verschenen als 'Nanne Ottema: een kleurrijk verzamelaar - de bibliotheek', in *Keramika* (1999) nr. 3, pp. 15-22.

Zee, Jelga van der, 'De verzameling emblemata in de Ottema-Kingma bibliotheek', in: Saskia Bak (red.), *Nanne*

Ottema. *Een kleurrijk verzamelaar*, Franeker 1999, pp. 101-107, 127.

Leiden – Rijksmuseum Het Koninklijk Penningkabinet

Bergsma, Ad, 'Een zee van feiten over munten en penningen', in: Ad Bergsma, *Vakbibliotheken in Nederland en België*, Haarlem 1993, pp. 119-123.

Leiden – Universiteit Leiden, Kunsthistorisch Instituut

Melis, E. van, 'Kunst, boeken en kunstboeken. De bibliotheek van de vakgroep Kunstgeschiedenis', *Boek en byte* (1994) nr. 3, pp. 9-11.

Bergsma, Ad, 'Wij waren de enige gekken die alles bewaarden', in: Ad Bergsma, *Vakbibliotheken in Nederland en België*, Haarlem 1993, pp. 34-37.

Leiden - Universiteitsbibliotheek

Wishaupt, Maggy, 'De collectie "B". Van oude boeken en nieuwe kunst', in: B. Dongelmans, F. van Oostrom en M. de Niet, *Dierbaar magazijn. De bibliotheek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde*, Amsterdam 1995, pp. 126-140.

Deze collectie bevindt zich nu in de Universiteitsbibliotheek Leiden.

Berkvens-Stevelinck, Christiane, *Magna Commoditas. Geschiedenis van de Leidse universiteitsbibliotheek 1575-2000*, Leiden 2001. Engelstalige, beknopte versie: *Magna Commoditas. A history of Leiden University Library, 1575-2005*, Leiden 2004.

Ommen, Kasper van en Jos Damen, met een inl. door Titus M. Eliëns, 'De alledaagse dingen die onze stemming bepalen'. *De collectie Nieuwe Kunst in de Universiteitsbibliotheek Leiden*, Leiden 2004 (Kleine publicaties van de Leidse Universiteitsbibliotheek, 59).

Hoftijzer, Paul, *Bronnen van kennis. Wetenschap, kunst en cultuur in de collecties van de Leidse Universiteitsbibliotheek*, Leiden 2006.

Nijmegen – Universiteitsbibliotheek

Arpots, Robert, 'Internationale boekkunst in de universiteitsbibliotheek Nijmegen. Catalogus van een bijzondere collectie', z.p., z.j., http://webdoc.ubn.kun.nl/mono/a/arpots_r/inteboind.pdf (elektronische publicatie)[04-05-2004].

Parijs – Fondation Custodia/Institut Néerlandais

Fontaine Verwey, H. de la, "'Ex Libris Veteribus F. Lugt'", in: Denys Sutton (ed.), *Treasures from the Lugt collection at the Institut Néerlandais, Paris*, z.p. 1976, pp. 46-53. Oorspronkelijk verschenen in *Apollo*.

'Livres précieux', in: Mária van Berge-Gerbaud, Rhea Blok en Hans Buijs, *Acquisitions 1994-1999. Collection Frits Lugt*, Parijs 2000, pp. 344-356. Algemeen over de bibliotheek: p. 379.

Alsteens, Stijn en Hans Buijs, 'Grands instituts d'histoire de l'art: La Fondation Custodia: livres, lettres et manuscrits de la Collection Frits Lugt (Paris)', *Nouvelles de l'INHA* (2003) nr. 16 (oktober), pp. 8-11.

Rotterdam – Museum Boijmans van Beuningen

Anoniem, 'Museumbibliotheek', *Berichten uit Museum Boymans-van Beuningen Rotterdam* (1989), nr.4 (april-mei), z.p. (1 pagina).

Hoogstrate, P.J., 'Een innige verhouding. Directeuren van Museum Boymans en hun bibliotheek', in: J.R. ter Molen en M. Nijhoff (eindred.), *Vorm geven aan veelzijdigheid. Opstellen aangeboden aan Wim Crouwel ter gelegenheid van zijn afscheid als directeur van Museum Boymans-van Beuningen*, Rotterdam 1993, pp. 118-123.

Hoogstrate, Peter, 'Pieter Haverkorn van Rijsewijk en de bibliotheek van het Museum Boijmans', in: Jan de Vries, Evert van Uiter en Saskia de Bodt (red.), *Pieter Haverkorn van Rijsewijk 1839-1919. Dominee, journalist en museumdirecteur*, Amsterdam 1996, pp. 104-111.

Nijhoff, Michiel, 'De nieuwe bibliotheek van Museum Boijmans Van Beuningen: traditie en moderniteit', *Maandberichten Museum Boijmans Van Beuningen* (mei 2003), p. 12.

NB. Het betreft een speciale uitgave n.a.v. de heropening; de term Maandberichten komt echter niet als titel voor

op de publicatie.

Rotterdam - Nederlands Architectuurinstituut (NAi)

Leliman, J.H.W., 'Een architectuurmuseum', *De Bouwwereld* 11 (1912) nr. 44, p. 345.

Baalman, Dirk en Erik de Jong, 'Museum of archief. Kanttekeningen bij de collecties van een nieuw architectuurinstituut', *Wonen TA/BK* (1985) nr. 11/12, pp. 30-43.

Kok, M., *Verslag van het project 'De grote sprong'. Inhalen achterstand collectie NAi 1990-1993*, Rotterdam 1995.

Neggers, F., *Inventaris op het archief van het Nederlands Documentatiecentrum voor de Bouwkunst*, Rotterdam 2000.

Ree, Petra van der, 'Bibliotheek en archief van het Nederlands Architectuurinstituut', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 156-169.

Utrecht – Museum Het Catharijneconvent

Verspaandonk, J.A.J.M., 'Een boekje open over de bibliotheek', in: *Geschreven, gedrukt, versierd, verzameld. Boeken uit de bibliotheek van het Rijksmuseum Het Catharijneconvent*, tentoonstellingscatalogus Utrecht (Rijksmuseum Het Catharijneconvent) 1982, pp. 5-13.

Wüstefeld, W.C.M., 'Middeleeuwse boeken van Het Catharijneconvent', in: W.C.M. Wüstefeld, *Middeleeuwse boeken van Het Catharijneconvent*, Zwolle/Utrecht 1993, pp. 7-11, 217.

Wüstefeld, W.C.M., met bijdragen van E. Peters en C.J.F. van Schooten, 'Niet zomaar een museumbibliotheek', *Jaarverslag Museum Catharijneconvent* (2002), pp. 7-30.

Schooten, Kees van, 'De museumbibliotheek', *Catharijnebrief* (2006) nr. 95 (september), p. 11.

Utrecht – Universiteitsbibliotheek

Horst, K. van der, L.C. Kuiper-Brussen en P.N.G. Pesch, 'Inleiding', in: idem, *Handschriften en oude drukken van de Utrechtse Universiteitsbibliotheek*, Utrecht 1984, pp. 7-15.

Utrecht – Universiteitsbibliotheek - Letterenbibliotheek

Luykx, P.J.E., 'Index van de Nederlandse Bouwkunst, een documentatieproject te Utrecht', *Nederlands Archievenblad* 87 (1983), pp. 398-401.

Blokhuis, C.B. e.a., *Eenheid in verscheidenheid. De Letterenbibliotheek van de Rijksuniversiteit Utrecht*, Utrecht [1988].

Jansen, D.J. e.a., *Collectie Kunstgeschiedenis. Handleiding. Inleiding en systematisch indelingsschema*, 2de, gecorrigeerde uitgave, Utrecht 1993.

Jansen, Dirk Jacob, 'Princeton Index of Christian Art. The Utrecht copy', *Visual Resources* 13 (1997-1998), pp. 253-284.

Zwaag, Anne van der, *Het kunstenaarsboek als wetenschappelijke bron. Een onderzoek naar de collectie kunstenaarsboeken uit de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw in de Letterenbibliotheek te Utrecht*, doctoraalscriptie Universiteit Utrecht 2003. Elektronische editie: www.let.uu.nl/bibliotheek/kunstenaarsboeken [17-10-2007]

Zwaag, Anne van der, 'Boek, bron of kunst? De collectie kunstenaarsboeken in de Letterenbibliotheek te Utrecht', *Jong Holland* 20 (2004) nr. 2, pp. 26-28.

Koot, Roman, "'Een der grote universitaire centra voor wetenschappelijk kunsthistorisch onderzoek". De bibliotheek van het Kunsthistorisch Instituut te Utrecht', in: Roman Koot, Michiel Nijhoff en Saskia Scheltjens (red.), *Kunstabibliotheken in Nederland. Tien korte schetsen*, Leiden 2007, pp. 52-69.

Ottenheim, Koen, 'Architectuurtraktaten in de Utrechtse universiteitsbibliotheek: de *Architettura moderna* van 1631', in: Marco van Egmond, Bart Jaski en Hans Mulder (red.), *Bijzonder onderzoek. Een ontdekkingsreis door*

de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht, Utrecht 2009, pp. 174-181.

Michel de Gruijter en Els Stronks, 'Zielenroerselen van een achttiende-eeuwse herder: pastorale emblemen van Willem Mylius', in: Marco van Egmond, Bart Jaski en Hans Mulder (red.), *Bijzonder onderzoek. Een ontdekkingsreis door de Bijzondere Collecties van de Universiteitsbibliotheek Utrecht*, Utrecht 2009, pp. 256-261.

Wageningen – Universiteit Wageningen

Oldenburger-Ebbers, C.S., 'Documentatiecentrum Tuin- en Landschapsarchitectuur in Nederland (TUIN), Bibliotheek Landbouwwuniversiteit Wageningen', *Cascade. Bulletin voor tuinhistorie* 4 (1995), pp. 57-63.

Zeist – Rijksdienst voor de Monumentenzorg

Zie: Amersfoort - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Laatst bijgewerkt: 30 december 2009